

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BRZESZCZE ZA 2024 ROK

Spis treści

Wstęp.....	2
1 Praca z rodziną.....	3
2 Program wspierania rodziny	4
3 System opieki nad dzieckiem – lokalnie	5
4 Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	6
5 Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem.....	7
6 Podsumowanie	7

Wstęp

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi [...]”¹. Tak stanowi preambuła do przepisu prawa określającego, m.in. zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny, tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci; finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i kosztów związanych z udzielaniem pomocy przez rodzinę wspierającą; współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; sporządzenie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i przekazywanie ich wojewodzie; prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.²

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej stanowi zespół planowanych działań, dążący do przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. System pieczy zastępczej stanowi zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie dzieciom czasowej opieki i wychowania, w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.³

Jednostki samorządu terytorialnego, spełniając ustawowy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swojej funkcji wobec dzieci realizują zadania w tym zakresie we współpracy z lokalnym środowiskiem, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.⁴

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2025 poz.49), preambuła; stan prawny na 12 marca 2025 r.

² Tamże, art.176.

³ Tamże, art.2 ust.1,2

⁴ Tamże, art.3 ust.1,2

Każdego roku, w terminie do 31 marca, burmistrz składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją tych zadań.⁵ Obowiązek ten realizuje Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeszczach na podstawie upoważnienia Burmistrza Brzeszcz.

1 Praca z rodziną

Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W przypadku, gdy podmiotem tym jest ośrodek pomocy społecznej, w ośrodku można utworzyć zespół asysty rodzinnej. Praca z rodziną prowadzona jest w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego, organizowania dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grupy wsparcia, grupy samopomocowe)⁶

W gminie Brzeszcze pracę z rodziną organizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeszczach, w którym utworzony jest **dwuosobowy zespół asysty rodzinnej**. Asystenci rodzin, w miarę potrzeb i możliwości uczestniczyli w szkoleniach zorganizowanych, a także dokształcali się i dokształcają samodzielnie, korzystając z dostępnych w Ośrodków źródeł i materiałów oraz z zasobów własnych.

W roku sprawozdawczym, wsparciem asystenta rodziny objętych było **26 rodzin**, z tego **1 rodzic**, którego co najmniej jedno dziecko zostało czasowo umieszczone poza rodziną. W rodzinach, o których mowa powyżej, czasowo poza rodziną przebywało **2** dzieci, a **54** dzieci pozostawało w rodzinie biologicznej (**2** dzieci powróciło do rodziny biologicznej w tym samym roku). Wśród rodzin współpracujących z asystentem, **1** rodzic miał orzeczoną niepełnosprawność i **12** dzieci miało orzeczoną niepełnosprawność.

Członkowie rodzin objętych asystą rodzinną korzystali z **poradnictwa specjalistycznego, terapii oraz pomocy prawnej**, zarówno w jednostkach dostępnych w gminie Brzeszcze, jak i poza nią, z uwagi na ograniczoną ilość usług na terenie gminy. Szczegółowe informacje prezentuje tabela poniżej.

Tabela nr 1

Rodzaj wsparcia	Liczba osób dorosłych (rodziców/opiekunów dzieci)	Liczba dzieci
Poradnictwo psychologiczne	8	17
Poradnictwo pedagogiczne	6	16
Poradnictwo psychiatryczne	5	11
Psychoterapia	3	4
Terapia uzależnień	3	6
Pomoc prawna	1	nie dotyczy

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2025 poz.49), art. 179; stan prawny na 12 marca 2025 r.

⁶ Tamże, art.10 ust.1-3.

2 Program wspierania rodziny

Uchwałą nr LXII/626/2024 Rady Miejskiej w Brzeszczach z dnia 30 stycznia 2024 r. przyjęty został **Program wspierania rodziny dla gminy Brzeszcze na lata 2024 – 2026**, którego głównym celem było **wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych**. Osiągnięcie tego założenia odbywa się poprzez realizację celów priorytetowych (szczegółowych) za pośrednictwem określonych kierunków działań:

Cel priorytetowy 1

Wspieranie rodzin w kryzysie, przeżywających trudności w pełnieniu swych funkcji, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- 1.1 Pomoc w identyfikacji i likwidacji przyczyn dysfunkcji w rodzinie.
- 1.2 Wspomaganie i usprawnianie systemu pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży.
- 1.3 Kształtowanie nawyków i zachowań sprzyjających trwałości rodziny oraz osobistemu zdrowiu i bezpieczeństwu jej członków.

Cel priorytetowy 2

Wspieranie osób i rodzin w kryzysie, zagrożonych lub dotkniętych uzależnieniem.

Kierunki działań:

- 2.1 Pomoc w identyfikacji i likwidacji przyczyn uzależnienia.
- 2.2 Wspomaganie i usprawnianie systemu pomocy osobom i rodzinom zagrożonym lub dotkniętym uzależnieniem.
- 2.3 Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel priorytetowy 3

Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Kierunki działań:

- 1.1 Dostosowanie form pomocy do zróżnicowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, umożliwiających im jak najdłuższe pozostawanie w środowisku własnego zamieszkania.
- 1.2 Udostępnianie rozwiązań wspierających i ułatwiających życie opiekunów osób z niepełnosprawnościami.
- 1.3 Włączanie opiekunów osób z niepełnosprawnościami do dyskursu nad lokalnymi programami społecznymi.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej opracowują i monitorują wdrażanie trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. Monitoring jest narzędziem, które pozwala śledzić postępy w procesie działań na rzecz przyjętych celów. Wartość bazowa wskaźników jest sprawdzana i analizowana po zakończeniu każdego roku realizacji programu, natomiast ich wartość docelowa zbadana zostanie po wykonaniu całego programu, co pozwoli zweryfikować, czy koncepcja przyniosła zakładane efekty.

3 System opieki nad dzieckiem – lokalnie

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę prowadzi podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania albo podmiot, który uzyskał zezwolenie burmistrza⁷.

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny, w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. W pracy z dzieckiem współpracują z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, chyba że dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd. Przy zapewnieniu opieki nad dziećmi oraz przy wykonywaniu innych działań związanych z realizacją zadań, placówki mogą korzystać z pomocy wolontariuszy. Pod opieką jednego wychowawcy, w jednym czasie może przebywać nie więcej niż 15 dzieci.

Gmina Brzeszcze zleciła realizację tego zadania organizacji pozarządowej prowadzącej działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej w oparciu o ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - Fundacji Przyjaciół Fundacji im. Brata Alberta, Radwanowice 1, 32-064 Rudawa. Placówka nosi nazwę „Świetlica Opiekuńczo – Wychowawcza” i mieści się w Jawiszowicach przy ulicy Plebańskiej 7. Liczy 15 miejsc. Z uwagi lokalizację dzieci mają zapewniony dowóz do świetlicy i z powrotem. W 2024 r. do świetlicy uczęszczało 16 dzieci. Koszt funkcjonowania placówki w 2024 r. wyniósł 188 324,00 zł.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej, na podstawie upoważnienia Burmistrza Brzeszcz, sprawuje kontrolę nad placówką wsparcia dziennego. Kontrola realizowana jest nie rzadziej niż raz na dwa lata. Ostatnia przeprowadzana była od 9 do 13 grudnia 2024 r. Podczas kontroli stwierdzone zostało 1 uchybienie oraz 1 nieprawidłowość, które zostały usunięte przez podmiot kontrolowany, w terminie ustalonym w wystąpieniu pokontrolnym.

⁷ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2025 poz.49), art. 18 ust.1 i 2; stan prawny na 12 marca 2025 r.

4 Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Tabela poniżej prezentuje dynamikę migracji dzieci poza rodzinę od roku 2012, czyli od daty wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, z podziałem na rodzinną pieczę zastępczą oraz instytucjonalną pieczę zastępczą.

Tabela nr 2

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wg ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej						
Rok	Razem	Rodzinna piecza zastępcza				Instytucjonalna piecza zastępcza
		Spokrewniona rodzina zastępcza	Niezawodowa rodzina zastępcza	Zawodowa rodzina zastępcza	Rodzinny dom dziecka	Placówki opiekuńczo-wychowawcze
2024	3	3				
2023	7	1	4			2
2022	2	2				
2021	5	1		2	2	
2020	3	2			1	
2019	4				4	
2018	3				3	
2017	7	2		3	2	
2016	6	1		1	1	3
2015	6	1		2	3	
2014	2	1	1			
2013	11	7			4	
2012	5	3	1		1	

W 2024 r. gmina Brzeszcze ponosiła wydatki za pobyt **24 dzieci** w pieczy zastępczej, co prezentuje tabela poniżej.

Tabela nr 3

Forma pieczy zastępczej	Liczba dzieci
Spokrewniona rodzina zastępcza	11
Niezawodowa rodzina zastępcza	5
Zawodowa rodzina zastępcza	0
Rodzinny dom dziecka	2
Placówki opiekuńczo - wychowawcze	6

Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej to głównie:

1. uzależnienie rodziców od alkoholu,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. przemoc w rodzinie,
4. pobyt za granicą obojga rodziców,
5. problemy szkolne.

Dzieci umieszczane są w pieczy zastępczej **zawsze na podstawie postanowienia Sądu**. Na podstawie tego postanowienia powiatowe centra pomocy rodzinie obciąża gminę kosztami pobytu dzieci w pieczy zastępczej, i tak:

1. w pierwszym roku pobytu 10% wydatków na opiekę i wychowanie,
2. w drugim roku pobytu 30% wydatków na opiekę i wychowanie,
3. w trzecim i kolejnych 50% wydatków na opiekę i wychowanie.

W roku sprawozdawczym gmina opłacała 50% kosztów pobytu za 16 dzieci, 30% kosztów pobytu za 3 dzieci i 10% kosztów pobytu za 5 dzieci **wydając 250 556,76 zł**, z czego:

1. za dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej 143 541,07 zł,
2. za dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej 107 015,69 zł.

5 Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzeszczach, we współpracy z asystentami rodzin, pedagogami i nauczycielami gminnych i ponadlokalnych placówek oświatowych prowadzą monitoring sytuacji dzieci zamieszkałych na terenie gminy Brzeszcze, w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.

W przypadku, gdy Ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, analizuje sytuację rodziny i jeśli wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, występuje o to do dyrektora jednostki, a dyrektor jednostki przydziela rodzinie asystenta.

6 Podsumowanie

Realizacja zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wymaga zaangażowania, systemowej oraz systematycznej i ścisłej współpracy różnych instytucji, które w swej statutowej działalności zajmują się rodzinami z dziećmi. Na tej płaszczyźnie przed nami wciąż wiele wyzwań.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzeszczach od 2024 r. realizuje założenia Programu wspierania rodziny dla gminy Brzeszcze na lata 2024-2026 przyjętego uchwałą nr LXII/626/2024 Rady Miejskiej w Brzeszczach z dnia 30 stycznia 2024 r. inicjując współpracę międzyinstytucjonalną na obszarze gminy, a w razie takiej konieczności, również poza gminą. Ponadto, planujemy rozwijać swoją działalność w zakresie wspierania rodziny, przez wprowadzenie niepraktykowanych do tej pory form wsparcia, o których mowa w art.10 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Potrzebą związaną z wykonaniem założeń jest dyspozycyjność kadry oraz zabezpieczenie finansowe na ten cel, co umożliwi ich wdrożenie w optymalnym zakresie.